

Derewol ɲol Pol wɪnnani 6e Roma

Fuddoode haala

Derewol Pol ɲol do e jogii ekkitinooje feere feere. Gam majjum enol woodi jayri mawni der waa-jaago linjiila e der habaru eklesiya. Jooni Pol heennyii hawritingo ceede de 6e lenyi janani hawriti gam wallugo goondin6e Urusaliima. Pol wɪnnii derewol ɲol der jahaanjal mum tataɓal. O wadii lebbi tati der Korintu, diga ton bo o wɪnni derewol ɲol, hakkune duubi 57-58.

Debbo bi'eteedo Fiibi, gollotoodo der eklesiya Kenkereya nun yaari derewol ɲol Roma. Kenkereya bo woddidaa e Roma.

Pol meeday go yahi Roma, de o yidi yahugo fu laawol maɓɓitantaako mo. Amma e non fu, oo anni goondin6e duu66e der Roma 6e o fotunoo nokkun, kam6e o sanni der hoore 16, go o yaha Roma, o wɪnnani 6e derewol. Der maggol o janninii 6e haala kisidam e tokkontirki. O wadii dum gam eklesiya kan daroo der goondinki semmidinki, gam to ekkitinooje Yahuduu6e 6e goondinay dimma ka, he6a ka mawna der potal hunnuko. Baawo mum no Pol heennyi faamingo ko wi'ete linjiila der hoore 1, waato baawde Alla kisinooje goondindo fu, o laabinii dum der haalaaji makko di yeeso.

O fuddii faamingo no hakke woodiri baawde dow him6e fu. Him6e 6e lenyi janani woodaa accitaneego yeeso Alla. Non, Yahuduu6e bo woodaa

accitaneego hakku yeeso Alla. Himbe fu wafii hakke, be fu bo, be baawan daareego foonnitii6e gam sabbu goondinki.

Hande non dum laatii e Iburahiima. Be kiita doyyi gam hakke Adamu, der Almasiihu tan be kebata laatineego foonnitii6e.

Der hoore 6 e 7, Pol e toontoo yande wanyube linjiila. Amma Ruuhu e laatina en 6i66e Alla, oo walla en bo.

Hoore 9 faa 11 e batana Isira'iila e laawol no Alla subirta himbe. Diga hoore 12 faa 15, Pol e bata haalaaji feere feere dow gondal hakkune goondin6e der eklesiya e be walaa der eklesiya. Hoore 16 Pol heennyitiri e cannooje.

Tokkontirki haalaaji

1. Haala puddinirka, 1.1-17
2. Himbe fu e haajaa hisineego, 1.18-3.20
3. No Alla hisinirta himbe, 3.21-4.25
4. Goonki kesi e Yeesu Almasiihu, 5.1-8.39
5. Ko Alla miilani Isira'iilaa6e, 9.1-11.36
6. No haani goondindo yahira, 12.1-15.13
7. Haala kennyitirka e cannooje, 15.14-16-27.

Sannoore

¹ Derewol nol yiwii e am min Pol maccudo Yeesu Almasiihu. Mi noddaama gam mi laatoo lilaado, mi subaama gam mi waajoo linjiila Alla.

² Linjiila kan, Alla ha66iino alkawal mum diga dum 6ooyi diga e annabiibe mum, der Dewte ceniide. ³ Eka batana Biddo makko, Joomiraawo meeden, yiwudo e lenyol Dawda diga e 6annu. ⁴ O hollitaama e baawde, diga e Ruuhu Ceniido, o laati nun Biddo Alla de o fintini mo e maay6e. Kanko

woni Almasiihu, Joomiraawo men. ⁵ Diga e makko kebumi moyyere laataago lilaado, gam mi wada himbe caka lenyi fu goondina mo, downtanoo mo, 6e teddina inne makko. ⁶ Onon bo, on na'on caka ma66e, onon 6e Yeesu Almasiihu noddi.

⁷ Mii sanna on on fu, onon won6e Roma, yidaa6e Alla, senii6e 6e o noddi. Alla Baaba meeden, e Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu, hokka on moyyere e jam.

Pol e yidi yi'a 6e Roma

⁸ Taw, mii yetta Alla am diga e Yeesu Almasiihu gam moodon on fu. Gam goondinki moodon e batanee der duuniyaaru fu. ⁹ Alla mo jaggantoomi e 6erne woore, emi waajoroo linjiila Biddo mum, e anni goonja nun batanmi. De du'otoomi fu, mii siwtora moy moodon fu. ¹⁰ Mii eela Alla hokkammi laawol mi wara to moodon to oo yidi. ¹¹ Mii yidi yi'ugo on sanne, he6a mi seennira e moodon dokkal Ruuhu gam dum semmidina on. ¹² Naa bo mi wi'a, to mi warii to moodon, deyyitinontiren en fu sabbu goondinki kawtuki en, min e mon.

¹³ Banniraabe, mii yidi annon, no de duuddum mi daartii mi wara to moodon, amma faa jooni mi he6oray taw. Mii yidi golle am rima 6ikkol caka mon, hande no dum laatorii to 6e lenyi janani. ¹⁴ Doole nun mi yaha to himbe fu, fettube gite e 6e fettay, janube e 6e janjay. ¹⁵ Kanjum acci mii suunaa waajaago on linjiila, onon wonube Roma.

Baawde linjiila

¹⁶ Mi sentirtaa linjiila, gam der makka baawde Alla kisinooje goondindo fu woni, aran Yahuduube, 6aawo mum 6e lenyi janani.

17 Gam der linjiila nun foonnitaare Alla hollitii. Foonnitaare nen, e goondinki tan ne hebortoo, diga fuddoode faa heennyitirde. E winnii der dewtere: «Poonnitiido wuuran e goondinki.»

Himbe fu laati nun hakkeebe

18 Alla e hollita mone mum diga kammu dow himbe be hulataa mo fu, e dow wadoobe ko halli e suudira goonja der hallande mum. 19 Ko haani neddo anna dow Alla e laabani be, gam Alla e hoore mum hollitii be dum. 20 Diga Alla tagi duuniyaaru, ko yi'ataake e makko, hande jon baawde makko tabitiide, e Allaaku makko, e faamee diga ko o tagi. Gam majjum, yeddube woodaa laawol dadirde. 21 Bee anni Alla, amma be teddinay mo hande no haani Alla teddiniree, be jettay mo bo. Miilooji mabbe majjinii be. Berde mabbe de galaa faamu ni66ii. 22 Bee gada hande woodube faamu, amma be laatake haanjaabe. 23 Be battontiri teddujal Alla mo maayataa e tooruje nandinaade e himbe maayoo6e, e pooli, e bisaaji di koyde naayi, e daasotoodum.

24 Gam majjum, Alla yoofi be be gada cobudum, hande no suuno berde mabbe yidi. Nonnon be cobinirta balli mabbe, kambe e ko'e mabbe. 25 Be battontirii goonja Alla e fewre. Be teddini ko tagaa, be caafi dum, be acci Tagudo, mo yettoore wonani faa abada. Aami!

26 Gam majjum, Alla yoofi be be tokkoo suunooji mabbe centiniidi. Rewbe mabbe wattontiri baaldal hande no tawiraa, be gada ko luudontirii e ko tawaa. 27 Hande non worbe bo acci waaldugo e rewbe, witti e waalontira hakkune mum. Bee

gadontira ko sentinii hakkune maɓɓe. Hande non, ɓe keban riiba majjere maɓɓe.

²⁸ No ɓe calii annitingo Alla, kan wadi ko o yoofi ɓe der majjere maɓɓe, ɓe gadi ko haanay wadeego.

²⁹ Be kebbi hallande iri ney fu, e deedi bondi, e suunooji, e ganyaani. Bee kebbi kaajal e warugo himɓe e kaɓe e nyaamugo himɓe amaana. Bee yoyi dow dabareeji bondi e munaafitaaje. Bee nyo'a himɓe. ³⁰ Bee jaanca himɓe, ɓee banyi Alla, ɓee jara hennu. Bee goodi manɗu hoore, ɓee juro, ɓee goodi yoyre dow dabareeji bondi. Be dɔwtaantaako saareeji maɓɓe. ³¹ Be galaa hakkillo, ɓe kebbintaa ka ɓe bati. Be galaa endam, ɓe galaa yurmeene.

³² Bee anni, sariya ka Alla resi dow wadoobe iri majjum, maayde nun, ɓe daroraaki wadugo dum tan, amma ɓee teddina wadɓe dum bo.

2

Kiita Alla poortiika

¹ To non, an kiitotoodo wɓɓe, baa to moy laatidaa, a woodaa laawol accitaneego hakku. To aa hiitoo wɓɓe, hoore maa nun kiitotoɗaa, gam ko kiitotoɗaa ɓe, kanjum gadataa. ² Een anni Alla hiitoto wadoobe huune dum e goonjaaku. ³ An kiitotoodo wɓɓe ko aa wada hande ko ɓe gadata, aa miili a dadan kiita Alla na? ⁴ Naa a wonu nun aa yawoo manɗu neddaaku Alla e sawraare mum e munyal mum? A annitay no Alla hollii maa neddaaku mum gam tuubaa na? ⁵ A yoorinii ɓerne maa, a yidaa tuubugo. Gam majjum, a foodanan hoore maa mone Alla mawne, nyaanne o hollitinta mone makko. Nyaanne mum, o hiitoto

e tawreeta makko poonnitiika. ⁶ O yoban moy fu jaka gadu muudum. ⁷ Tinniiɓe e wada ko woodi e daartira tedduɗal e manɗu e ko tabotoo, Alla hokkan ɓe yonki tabitiiki. ⁸ Amma yidube jeddi, e saliiɓe goonja, e tokki ko halli, mone e tikkere Alla yanan dow maɓɓe. ⁹ Billaare e jibayeere duudanan gadoowo ko halli fu, aran, Yahuduube, den ɓe lenyi janani. ¹⁰ Manɗu e tedduɗal e jam laatanto wadoobe ko woodi fu, aran, Yahuduube, den ɓe lenyi janani. ¹¹ Gam Alla suttontirtaa himɓe.

¹² Wadube hakke dow dullere annal tawreeta fu, halkan hinaa e tawreeta. Amma wadube hakke e anniri tawreeta, hiitorte e tawreeta. ¹³ Hettintooɓe tawreeta bane laatii foonnitiibe yeeso Alla. Gollirooɓe ko tawreeta bati tan, laatintee foonnitiibe. ¹⁴ Be lenyi janani, woodaa tawreeta, amma ɓee gada ko tawreeta wi'i e sago maɓɓe. Be goodaa tawreeta, amma ɓee laatani ko'e maɓɓe tawreeta. ¹⁵ Be kollitii golle de tawreeta yami e winnii e berde maɓɓe. Cuudidum berde maɓɓe e seedanoo ɓe dum. Tife miilooji berde maɓɓe e gacoo ɓe, tife bo, dii caloroo ɓe. ¹⁶ Dum hollitinto nyaanne Alla hiitoto miilooji himɓe cuudidi. O wadan dum diga e Yeesu Almasi-ihu, hande no linjiila ka baajotoomi bati.

Yahuduube e tawreeta

¹⁷ Aa nodda hoore maa Yahuduujo, aa darii dow tawreeta, aa juroro Alla. ¹⁸ Aa anni ko Alla yidi, aa anni suttontirgo ko woodi gam a janninaama tawreeta. ¹⁹ Aa miili a fotii ardanaago wumuɓe, kollaa wonube der niwre jayɗol. ²⁰ Aa ekkitina ɓe galaa annal, aa jannina sukaaɓe. Aa woodi annal e goonja diga e tawreeta. ²¹ An janninoowo wobbe,

a jannintaa hoore maa na? Aa waajoo wobbe to be bujju, go an aa wujja! ²² Aa wi'a: «to on jeenee», go an aa jeena? Aa wanyi tooruje, go aa wujja ko woni der cuudi majje! ²³ Aa mawnitoroo tawreeta, go aa yawna Alla e yaartaago ka. ²⁴ Dewtere wi'ii: «Gam daliila moodon acci be lenyi janani e yenna inne Alla.»

²⁵ E goonja juulnol e nafa to a dwtanike tawreeta, amma to a yaartake tawreeta, a laatake hande a juulnaaki. ²⁶ To mo juulnaaki wadii ko sariya yamata, mo juulnaaki on fotay daarego hande juulniido na? ²⁷ Mo juulnaaki, go e dwtanii ko tawreeta bati, o hiitete an goodudo tawreeta e juulnol, go a dwtanaaki ka. ²⁸ Hinaa ko yi'etee yaasi bannu laatinta neddo Yahuduujjo, hinaa bo ko wadatee dow bannu laatii juulnol. ²⁹ Yahuduujjo e goonja, woni laatiido dum diga der. Juulnol goonjakuwol bo woni njol Ruuhu wadata der berne, hinaa njol tawreeta wadata. Iri Yahuduujjo on, Alla nun manata dum, himbe bane.

3

¹ Den to non, ume nun Yahuduujjo burdiri be lenyi janani? Ume woni nafuwe juulnol? ² Nafuwe majjum e mawni dow laabi fu. Aran, Yahuduube nun Alla arti yowani haala mum. ³ To non, to wobbe mabbe laataaki hoolaa6e, dum hadan Alla laataago koolaado na? ⁴ Wadataako! Dum annitinte no Alla laati nun goonjaajo, himbe fu bo e laatii fewoo6e. Gam e winnii: «A annitinte aa laatii poonnitiido diga e haala maa, to a hiitaama, a jaaloto.»

⁵ Amma to dullere goonjaaku meeden e hollita foonnitaare Alla, den ume bi'eten? Alla laataaki poonnitiido to mone makko ummake dow meeden na? Mii bata do hande no himbe batirta. ⁶ Aawo nun nun bane, Gam to non non nun, noy Alla hiitortoo duuniyaaru?

⁷ Gam to fewre am e beyda hollugo goonja Alla, e teddina mo, ume kiitanteemi hande mi laati nun hakkejo? ⁸ Wo66e e hallina men e wi'a, menen nun wi'ata: «En gadee ko halli gam ko woodi wurtooo diga e majjum.» Kambe, be kiitete no haaniri.

Poonnitiido walaa

⁹ To non, enen Yahuduu6e een buri horii6e na? Aawo, baa sedda! Gam mi hollii no Yahuduujo e mo laataaki Yahuduujo fu na'on e baawde hakke.

¹⁰ Dewtere wi'ii:

«Poonnitiido walaa, baa gooto,

¹¹ mo faamu baa gooto walaa,

daartoowo Alla walaa, baa gooto.

¹² Himbe fu majjii, be fu be biisake,

gadoowo ko woodi walaa,

baa gooto.

¹³ Konoli ma66e e nandi e caabeeje ma66itiide,

6ee jammoo himbe e delle ma66e.

Tondi kunnude ma66e e hebbi tooke, hande bolle pure.

¹⁴ Kunnude ma66e e hebbi jaa'ooje e boliide naawude.

¹⁵ Koyde ma66e e yawdanoo reyyitingo yiyam himbe.

¹⁶ Halkere e bone e woni to be jahi fu.

¹⁷ Be annaa laawol jam.

¹⁸ Kulol Alla walaa e berde ma66e baa sedda.»

¹⁹ Een anni ko tawreeta wi'i fu, ka wi'anay dum maa wonbe e makka. Den kunnude fu muɓɓoto, gacce himbe fu annitee yeeso Alla. ²⁰ Gam majjum, walaa laatinteedo poonnitiido yeeso Alla e tokkugo tawreeta. Gam tawreeta hollan nun himbe hakkeji mum.

No Alla laatinirta himbe foonnitiibe

²¹ Jooni, Alla hollitii laawol no o laatinirta himbe foonnitiibe, hinaa e tokkugo tawreeta. Nun dewte tawreeta, e annabiibe seedinoo der binni. ²² Alla laatinan himbe foonnitiibe gam be goondinii Yeesu Almasiihu. Dum laatanto goondindo fu, gam Alla burontirtaa himbe. ²³ Himbe fu wadii hakke, be tampi yottaago tedduɗal ɗal Alla hokkata. ²⁴ Amma Alla wadanii be moyyere, laatini be foonnitiibe gam Yeesu Almasiihu, cooditiido be. ²⁵ Kanko nun Alla laatini sadaka moytoojum hakkeji goondinbe yiyam makko. Hande non Alla hollitiri foonnitaare mum e munyal mum dow hakkeji gadanoodi hiitaaka. ²⁶ O wadii dum gam o hollita foonnitaare makko der wakkati ki gonden jooni. Dum hokkii mo laawol laataago poonnitiido e laatingo goondindo Yeesu fu poonnitiido.

²⁷ Ume nun horii ko jurortee kade? Goddum walaa! E sariya kaye? E dɔwtanaago tawreeta na? Gam Alla daarataa dɔwtanaago tawreeta, goondinki tan o daarata. ²⁸ Gam emen miili e goondinki nun neddo laatinirtee poonnitiido, hinaa gam tokkugo tawreeta. ²⁹ Naa Alla laati nun Alla mo Yahuduuɓe tan na? O laataaki Alla be lenyi janani na? Seko walaa, o laati nun Alla be lenyi janani bo. ³⁰ Alla gooto nun

woni. Kanko laatinta juulniibe foonnitii6e sabbu goondinki ma66e. Kanko bo laatinta 6e juulnaaki foonnitii6e sabbu goondinki ma66e. ³¹ Den fu, en moytan nun tawreeta gam en goondinii na? Abada! En moytataa ka, amma een tabbitina ka!

4

Goondinki Iburahiima

¹ Ume bi'eten dow Iburahiima maama lenyol meeden? Ume o he6i? ² To Iburahiima laatinaama poonnitiido gam ga6u mum, den o waawan ko mawnitii, amma yeeso Alla bane. ³ Gam Dewtere wi'i: «Iburahiima goondinii Alla, go Alla daari mo poonnitiido sabbu goondinki makko.» ⁴ To god6o gollake, sey joomum yo6ee joddi mum, moyyere bane o wadanaa, ko haanani mo nun. ⁵ Hande jon bi'en god6o waday golle, amma o goondinii Alla laatinoowo hakkee6e foonnitii6e, Alla daaran mo poonnitiido gam goondinki makko. ⁶ Hande nun Dawda batirani barke de ned6o hebata to Alla, baa to o waday ga6u geetu. O wi'i:

⁷ «Barke laatanii 6e boofi mum yaafaa, e 6e hakke mum moytaa.

⁸ Barke laatanii ned6o mo Joomiraawo limay hakkeeki mum.»

⁹ Barke den juulniibe tan nun resanaa de na? de laatanaaki 6e juulnaaki na? Gam en bi'ii: «Alla daarii Iburahiima poonnitiido gam goondinki mum.» ¹⁰ Wakkati dey nun dum laatanii Iburahiima? De o juulnii na? Naa, de o juulnaaki? De o juulnii bane, amma diga o juulnaakino nun. ¹¹ Alla hokkii mo juulnol, 6ol laatii alaama foonnitaare

ne o hebi. E goondinki o hebi dum diga o juulnaakino. Hande non, o laatorii maama goondinbe fu, 6e juulnaaki, gam kambe bo 6e daaree foonni-tiibe. ¹² O laatake bo baaba juulniibe. Be daroraaki juulnol tan nun batananmi, amma tokku6e laawol goondinki maama meeden Iburahiima, diga o juulnaaki.

Alkawal Alla

¹³ Iburahiima e lenyol mum ha66anaama alkawal rona duuniyaaru nu. Hinaa gam oo tokkii tawreeta. O ha66anaama alkawal nal gam foonnitaare makko ne o hebiri goondinki. ¹⁴ Gam majjum, to tokkugo tawreeta nun hokkata donju, den mum goondinki laatake baanji, alkawal bo moytaama. ¹⁵ Tawreeta waddan nun mone Alla. To tawreeta walaa, yaartaago ka bo walaa.

¹⁶ Gam majjum, alkawal Alla dow goondinki nun darii, gam nal laatoo e moyyere dow lenyol Iburahiima fu. Hinaa tokku6e tawreeta tan nal laatanii, amma goondinbe hande no Iburahiima laatiido maama meeden en fu goondiniri. ¹⁷ Dewtere wi'ii: «Mi wadii maa baaba himbe lenyi duuddi.» (Iburahiima woni maama meeden en fu,) yeeso Alla mo o goondini. Alla pinti-noowo maay6e, latinoowo ko walaano laatoo. ¹⁸ Iburahiima hoolake, wakkati daliila hoolaago walaa. O hoolake, o goondini, nun nun o laatorii baaba himbe lenyi duuddi, hande no Alla wi'unoo mo: «Nii lenyol maada laatoyto.» ¹⁹ Goondinki Iburahiima tampay, baa no duubi makko wadan hewre. Oo anni 6annu makko faanake maayugo, Saratu debbo makko bo rimataa kade. ²⁰ O waday seko dow alkawal Alla, o saloo goondingo. Amma

goondinki makko semmidinii mo, o teddini Alla. ²¹ O tabbitini no Alla e woodi baawde hebbingo alkawal mum. ²² Gam majjum, Alla daari mo poonnitiido. ²³ Amma hinaa gam makko tan dum winnaa: «O daaraama poonnitiido.» ²⁴ Gam meeden nun, enen bo, Alla daaran goondinki men. En goondinii Alla pintindo Joomiraawo meeden Yeesu diga maaybe. ²⁵ Yeesu on maayi gam boofi meeden, o fintinaama gam laatineden foonnitiibe.

5

Almasiihu waddii jam hakkune men e Alla

¹ En laatinaama foonnitiibe gam en goondinii. Jooni jam wadii hakkune meeden e Alla, sabbu Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu. ² Kanko yottini en moyyere Alla ne gonuden e muudum jooni. Dum laatake gam goondinki meeden. Een juroro hoolaare hebugo gedu der teddujal Alla. ³ Hinaa kanjum tan, een juroro bo tooraaji meeden, gam een anni tooraaji riman munyal. ⁴ Munyal e rima hoolaare semmidinne. Hoolaare semmidinne e wadda hedaago ko warata yeeso. ⁵ Hoolaago ko warata yeeso majjintaa en, gam Alla wattii yidde mum der berde meeden, diga e Ruuhu Ceniido mo o hokki en.

⁶ Gam wakkati de en galaano semme, den nun Almasiihu maayani en, enen hakkeebe no wakkati ki o subii yottii. ⁷ E sadi neddo nootoo maaya gam poonnitiido. Wadoto neddo nootoo maaya gam neddo geeto. ⁸ Amma Alla hollitii en yidde mum. Gam Almasiihu maayanii en wakkati latinoden hakkeebe. ⁹ To en laatinaama foonnitiibe gam

yiiyam Almasiihu, den kan, een anni en dadan mone Alla sabbu makko. ¹⁰ Wakkati laatinoden waybe Alla, o weldinii en e hoore makko diga e maayde Biyiiko. Jooni en beldii e makko, to non non en keban hisineego gam yonki Biyiiko. ¹¹ Kanjum tan bane, een juroro Alla sabbu Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu, beldindo en e makko jooni.

Aadamu e Almasiihu

¹² Diga e neddo gooto nun hakke naatiri duuniyaaru. Diga hakke bo maayde wari, go ne sankitii dow himbe fu, gam be fu be gadii hakke. ¹³ Diga tawreeta waray, hakke na'onno der duuniyaaru, amma de limaakano, gam tawreeta walaano. ¹⁴ E non fu maayde nun laamii diga Aadamu faa yottii Muusa. Ne laamake baa dow bee do waday hakke hande de Aadamu waduno.

Aadamu on woni misaalu garoowo. ¹⁵ Dokkal Alla fonnataake e hakke Aadamu. E goonja, himbe duubbe maayii gam hakke neddo gooto. Amma endam Alla, e moyyere ne o wadani duubbe diga e neddo gooto, waato Yeesu Almasiihu, e buri nun mawnugo. ¹⁶ Kade bo dokkal Alla, e hakke neddo gooto, gootum bane. Gam kiita warii diga e hakke neddo gooto. Baawo boofol gooto, Alla doyyii himbe fu kiita. Amma baawo boofi duuddi, dokkal moyyere Alla wari, laatini duubbe fonnitiiibe. ¹⁷ Diga e hakke neddo gooto, maayde laamii dow himbe fu gam neddo gooto on. Amma ko neddo gooto wadi, e buri mawnugo. O hokkorii be moyyereji makko, o laatini be fonnitiiibe. Be keban yonki, be laamodoo e makko.

18 Boofol neddo gooto accii himbe fu doyyaa kiita. Hande non bo gadu geetu nu neddo gooto wadi acci himbe fu hebi foonnitaare, hokkaa yonki. 19 Dullere dowtaare neddo gooto accii himbe duu66e laatii hakkee6e. Hande non bo dowtaare neddo gooto accirta himbe duu66e laatoo foonnitiibe.

20 Tawreeta Muusa warii gam hakke beydoo. Amma to hakke beydii, don nun moyyere Alla buri beydaago. 21 Hakke acci maayde laamii. Hande non bo foonnitaare acciri moyyere Alla laamii gam keben yonki tabitiiki ki Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu hokkata.

6

Maayidingo e fintidingo e Almasiihu

1 Den mum, ume bi'eten? En tabitinto nun wadugo hakke gam moyyere Alla beydoo na?

2 Wadataako! Gam dow wecco hakke, en maayii. Noykade buurirten der majje? 3 E goona on annaa enen wadanaa6e batisi e inne Yeesu Almasiihu, en kawtii e maayde makko na? 4 Diga e batisi, en maayii, uwidaden e makko. Almasiihu fintii e maay6e sabbu baawde Baaba teddu6e, hande non enen bo, buurirten gonki kesi.

5 To en kawtii e makko dow maayde nandune e ne makko, en pintan bo hande no o fintiri. 6 Een anni jikku meeden kiinju tiggidaama e makko dow leggal palaanal. Dum wadaama, heba bannu meeden hakkewol halka, gam to en laatoo kade maccu6e hakke. 7 Gam to goddo maayii, hakke woodaa baawde dow makko. 8 To en maaydii e Almasiihu, een koolii no en buuridan e makko

bo. ⁹ Een anni Almasiihu pintudo diga maaybe, maayataa kade. Maayde woodaa baawde dow makko. ¹⁰ Almasiihu maayii, de woore gam hakke, dum heyii faa abada. Jooni oo wuuri, gam Alla bo o wuuri. ¹¹ Hande non, onon bo, daaree ko'e mon hande maayube dow wecco hakke, den buuranon Alla sabbu Yeesu Almasiihu.

¹² Gam majjum, to on accee hakke laamanoo balli moodon maayooji, to on dwtanee suunooji majji. ¹³ To on kokkee hakke jokkule balli moodon de gadira ko foonnitaaki. Amma kokkee Alla ko'e moodon. On maayiino, jooni oon buuri. To non kokkee mo jokkule moodon, de laatoo gadirdum ko foonnitii. ¹⁴ To on accee hakke laamanoo on, gam der tawreeta bane gonudon, amma der moyyere Alla.

Gollantooɓe foonnitaare

¹⁵ Ume kade? En tokkoto nun wadugo hakke gam der moyyere nun gonuden hinaa der tawreeta na? Dum wadataako! ¹⁶ On annaa na? Mo gadudon ko'e mon maccube mum, gam dwtanodon dum, kanko dwtantodon. Wadoto hakke nun, jaarooje der maayde, dum bo dowtaare jaarooje der foonnitaare. ¹⁷ Yettoore laatanoo Alla! On laatikeno maccube hakke, amma jooni on dwtanake e berde moodon fu janninol nol janninadon. ¹⁸ On dindinaama diga e hakke, on laatake gollantooɓe foonnitaare. ¹⁹ Mii bata do hande no himbe woowi batirgo, gam tampere moodon. On kokkiino balli moodon, gadudon ko tuuni e ko wuurii, oon gada ko halli. Hande non jooni bo, kokkee balli moodon

laatodon gollantooḅe ko foonnitii gam laatodon seniibe.

²⁰ Wakkati laatidonon maccuḅe hakke, foonni-taare woodaano baawde dow moodon. ²¹ Ume keḅunodon no gadunodon ko centirton jooni? Heennyitirde majjum laati nun maayde. ²² Amma jooni, on dindinaama e hakke. On laatike maccuḅe Alla, riiba majjum laatii laaḅineego. Heennyitirde majjum laati yonki tabitiiki. ²³ Riiba hakke, maayde nun. Amma kokkal Alla laati nun yonki tabitiiki der kawtal men e Yeesu Almasiihu Joomi-raawo meeden.

7

Goondindo firtake e tawreeta

¹ Banniraaḅe, mii badda on hande annuḅe tawreeta. Oon anni tawreeta dawrantaa maa neddo to emo wuuri. ² Hande non debbo ḅaḅaado, tawreeta haḅḅii dum e gorum wakkati guurnam goriiko. Amma to goriiko maayii, o firtake e tawreeta kaḅḅunooka mo e goriiko. ³ Amma to o laatike debbo goddo diga goriiko e wuuri, o nod-dete jeenoowo. Amma to goriiko maayii, o firtake e tawreeta, o noddataake bo jeenoowo baa to gorko goddo hoowii mo. ⁴ Hande non dum laatii e moodon onon bo, banniraaḅe am. Sabbu maayde Almasiihu on pirtaama e tawreeta. On laatake jeyde Almasiihu mo Alla fintini diga maayḅe gam gaden ko fottanta Alla. ⁵ Wakkati gadettenno ko suunooji ḅalli men yidi, en tokkiino gidaadi hakke yiwude e tawreeta. Tawreeta kan gollotono der men e yaara en e maayde. ⁶ Amma jooni, en pir-taama e tawreeta, en maayii dow wecco makka.

Gam majjum en caafirtaa Alla e laawol kiinḡol ḡol tawreeta binnaaka. Amma een caafa mo e laawol kesol ḡol Ruuhu makko.

Tawreeta moytataa hakke

⁷ Den, ume bi'eten kade? Tawreeta laati nun hakke na? Abada! Amma, diga e tawreeta nun annirmi ko woni hakke. Gam mi annataano ko woni suuno to tawreeta wi'ayno: «Taa suuna.»

⁸ Hakke heḡii laawol diga e umuroore, de gattimmi suunooji iri diye fu. Gam to tawreeta walaa, hakke bo waatii. ⁹ Naane, ko mi annaano tawreeta, emi wuurunoo. Amma no umuroore wari, hakke heḡii baawde, ¹⁰ den min, maayumi. Umroore kaanunoone hokkammi yonki, waddanii am maayde. ¹¹ Gam hakke heḡii laawol diga e umuroore, yoyrimmi, yaarimmi der maayde.

¹² Hande non, tawreeta e laatii ceniika. Umroore bo e laatii seniine, foonniitiine, woodune.

¹³ Jooni, ko woodi laatanike am maayde na? Abada! Amma gam hakke hollitoo no de laati nun hakke e goḡa, de gollirii ko woodi, go de barimmi. Hande non, diga e umuroore, hakke heḡi hollitiri hallande mum fu.

Haḡidingo e hakke

¹⁴ Een anni tawreeta yiwii diga Ruuhu. Amma min, mii laatii neddo tampudo, mii laatii maccudo hakke. ¹⁵ E goḡa, mi faamataa ko gadanmi. Ko jidumi, mi wadataa dum, amma ko banyumi, gadanmi. ¹⁶ To mii wada ko mi yidaa, edum hollita no mi nootake tawreeta e woodi. ¹⁷ Jooni, min bane wadata ko gadanmi, hakke gonude der am wadata dum. ¹⁸ Gam mii anni, ko woodi walaa

der am, waato der ɓannu am. Mii yidi wadugo ko woodi, amma mi waawataa ko wadi dum. ¹⁹ Mii yidi wadugo ko woodi, amma mi wadataa dum. Kalludum ko mi yidaa gadanmi. ²⁰ To mii wada ko mi yidaa, min bane wadata dum, amma hakke gonude der am wadata dum.

²¹ Daa ko ji'umi e wadoo der am: mii yidi wadugo ko woodi, amma go kalludum e takkii am. ²² Der luggudum ɓerne am, mii seyorii tawreeta Alla. ²³ Amma mii yi'a tawreeta gokka der am, kaɓidoowa e tawreeta ka hakkillo am jabi. Ka laatinimmi maccudo tawreeta hakke gonude der am. ²⁴ Kayto! Mii laatii neddo jurminiido! Moy rindintammi e ɓannu maayoowol ŋol? ²⁵ Yettoore laatanoo Alla, diga e Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu!

Min, der hakkillo am, mi laati nun maccudo tawreeta Alla, amma der am, mii maccudo tawreeta hakke.

8

Goonki mo Ruuhu Alla durata (Galaatiya 3.13-14, 5.16-25)

¹ Gam majjum, jooni, hawtuɓe e Yeesu Almasiihu doyyataake kiita. ² Gam tawreeta Ruuhu e hokka yonki to goddo hawtii e Yeesu Almasiihu. Kanka rindinimmi diga tawreeta hakke, e maayde. ³ Tawreeta Muusa waawayno ko wadi dum gam tampere ɓannu. Amma Alla wadii dum. O liloy Biyiiko tii etti ɓannu nandunol e ɓannu hakkeeɓe gam o firta ɓe diga hakke. Hande non o hiitorii hakke gollotoode der ɓalli meeden. ⁴ O wadii dum gam foonnitaare ne tawreeta yami,

hebba dow meeden. Hande non, en jahataa kade no ɓannu yidiri, amma no Ruuhu yidiri. ⁵ Tokkiiɓe jidaadi ɓannu, ko ɓannu yidi ɓe mii-jantoo. Amma tokkiiɓe Ruuhu, ɗum Ruuhu ɓe mii-jantoo. ⁶ Tokkugo jidaadi ɓannu, maayde nun. Amma tokkugo ko Ruuhu yidi, yonki e jam nun. ⁷ Tokkudo jidaadi ɓannu laati nun ganyo Alla. O dowtantaako tawreeta Alla, o waawataa du ko dowtanii ka. ⁸ Wadooɓe ko ɓalli mum yidi waawataa ko fottani Alla.

⁹ Onon kan, on tokkaaki jidaadi moodon, amma Ruuhu Alla, to Ruuhu on e woni e moodon kan. Mo walaa Ruuhu Almasiihu, laataaki mo makko. ¹⁰ To Almasiihu na'on der moodon, e non fu ɓalli moodon maayan gam hakke, amma ruuhu moodon wuuran gam on laatinaama foonnitiiɓe. ¹¹ Alla fintinii Yeesu diga maayɓe. To Ruuhu makko na'on der moodon, den kan pintindo Yeesu Almasiihu diga maayɓe, hokkan ɓalli moodon maayooji yonki, diga e Ruuhu makko gonudo der moodon.

¹² To non non, banniraaɓe, een jogii nyamaane. Amma hinaa nyamaane suunooji ɓalli jogiden gam gonoden no ɗi jidiri. ¹³ To oon tokki jidaadi ɓannu, on maayan. Amma to on barri ɗi diga e Ruuhu Alla, on buuran. ¹⁴ Gam ɓe Ruuhu Alla dowata fu, kamɓe nun laatii ɓiɓɓe Alla. ¹⁵ Ruuhu mo Alla hokki on laatinay on maccuɓe, hakko gonodon kade der kulol. Amma o laatinii on ɓiɓɓe Alla. Ruuhu acci een nodda Alla «Abba» waato Baaba. ¹⁶ Ruuhu Ceniido e hoore mum, e seedanoo ruuhu meeden, en laati nun ɓiɓɓe Alla. ¹⁷ To een laatii ɓiɓɓe Alla, en donan ko Alla resani himɓe mum. En donidan ɗum e Almasiihu. To en toorodike e

makko, en donidan bo tedduŋal e makko.

Tedduŋal garoowal

¹⁸ Mii anni tooraaji meeden di jooni, foon-nataako e tedduŋal garoowal, ŋal Alla suppiti-nanoyta en. ¹⁹ Ko tagaa fu e haaŋi yi'a wakkatiire ne o hollitinta tedduŋal ɓiɓɓe makko. ²⁰ Gam ko tagaa fu naatinaama der jeyaanaaku, ɗum laati-naa baanji, hinaa e yidde majjum, amma sabbu naatindo ɗum e maggu. Amma e non, hoolaare na'on. ²¹ Ko Alla tagi fu firtete e jeyaanaaku halkere. Den ɗum heɓa rindineego e tedduŋal ŋal ɓiɓɓe Alla heɓata. ²² Gam een anni, faa jooni, tagaadum fu e uuma e tooroo hande debbo dimoowo. ²³ Tagaadum tan bane tooroto. Baa enen ɓe Alla hokki Ruuhu mum hande kokkal artuŋal, een uuma. Enen bo, een kaaŋi Alla rindina ɓalli meeden, laatina en ɓiɓɓe mum. ²⁴ En kisinaama, amma een kedii taw. To een ji'a huune ko tammihiden heɓugo, ɗum laataaki kade tammuwe. Moy nun tammihintoo ko yi'i? ²⁵ Amma to een tammihii ko en ji'ataa yottoto, en kettinto ɗum e munyal.

²⁶ Hande non bo Ruuhu e wara wallugo en der tampe meeden. En annaa du'aago hande no haani. Amma Ruuhu e hoore mum e du'anoo en e uumaali di neddo waawataa ko bati. ²⁷ Alla annudo ko woni der berde himɓe e anni ko Ruuhu yidi. No Alla yidiri bo, nun nun Ruuhu du'orantoo himɓe makko.

²⁸ Een anni bo, ko Alla wadata fu, oo wada ɗum gam boodum yidube mo, kamɓe ɓe o suɓi hande no o resiri. ²⁹ Himɓe ɓe Alla anni diga aran, o subii ɓe diga fuddoode ɓe nanda e Biyiiko. Den

Biyiiko laatoo afo caka banniraabe duu66e. ³⁰ Be o subii diga fuddan, o noddii dum. Be o noddi bo, o laatini dum foonnitiibe. Be o laatini foonnitiibe, o teddini dum.

Walaa ko seennata en e yidde Alla

³¹ Ume bi'eten kade dow haala kan? To Alla e wondi e meeden, moy waawata ko habidi en?

³² Kanko, mo saloraaki Biyiiko, amma o hokkitirii mo gam meeden en fu. Noy woni o hokkirtaa en ko o woodi fu e moyyere, diga e Biyiiko? ³³ Moy nun gaccoto 6e Alla subii? Walaa! Gam Alla nun laatinta 6e foonnitiibe! ³⁴ Moy waawata ko doyyi 6e kiita? Walaa! Yeesu Almasiihu maayii gam ma66e. Ko 6uri fu, o fintii, o na'on joodii nyaamo Alla, oo du'anoo en. ³⁵ To non non, moy nun waawata ko seenni en e yidde Almasiihu? Billaare na, jibayeere na, toorego na, rafo na, talakaaku na, kaliire na, naa kaafahi? ³⁶ Hande no Dewtere wi'i:

«Gam maada acci emen gonii nyalaane fu der kaliije maayde,

emen daaraa hande baali kiiseteedi[☆].»

³⁷ Amma der huune dum fu, en ke6ii jaalorgal sabbu jidudo en. ³⁸ Gam mii anni, walaa ko seennata en e yidde makko. Baa maayde, baa guurnam, baa malaykaa6e, baa baawdeeji, baa ko warata jooni, dum bo ko waroyta yeeso, dum bo semme gom, ³⁹ baa baawdeeji gonudi dow, dum bo baawdeeji gonudi ley, to dum bo tagaadum gom, walaa e majjum ko seennata en e yidde Alla nee do hawti en e joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu.

[☆] **8:36** Jabuura 44.23.

9

*Pol e wullana himbe lenyol mum
(Galaatiya 4.22-31)*

¹ Ka batanmi do goonja nun. E inne Almasiihu, mi fewataa. Cuudiidum berne am bo e seedanoo am diga e Ruuhu Ceniido no goonja nun batanmi.

² Berne am e biisii puy, mii woodi toora ka heennyataa, der berne am. ³ Mi wanyay laataago jaa'aado, mi seenniree e Almasiihu to dum nafanno ban-niraaɓe e baabiraaɓe am, ɓe lenyol am. ⁴ Kamɓe woni Isira'iilaabe, ɓe Alla laatini ɓiɓɓe mum, holli ɓe tedduɗal mum. Be keɓii alkawalji e tawreeta. O hollii ɓe no ɓe caafirta mo, o batii ɓe o wadanan ɓe huune duuddum. ⁵ Kamɓe laatii yiwuɓe diga e kaakiraaɓe amen. Almasiihu bo yiwii e lenyol ɗol. Kanko woni Alla jintudo huune fu, yettoore laatanoo mo faa abada. Aami!

⁶ To non non haala Alla tampu nun na? Gam yiwuɓe e lenyol Isira'iila fu bane woni Isira'iilaabe.

⁷ Yiwuɓe e lenyol Iburahiima fu bane woni ɓiɓɓe makko. Gam Alla wi'i Iburahiima: «Diga e Isiyaaku keɓataa lenyol innitirteenɗol inne maa». ⁸ Ko dum yidi wi'ugo woni: rimaabe e ɓannu bane laatii ɓiɓɓe Alla, sey rimaabe dow alkawal Alla. Kamɓe nun limetee der lenyol makko. ⁹ Gam Alla haɓɓanii mo alkawal wi'i: «Mi wittaaan mawuuri hande nii, mi tawan Saratu rimii ɓiddo gorko.»

¹⁰ Don tan bane. Rebeka bo heɓii reedu siwtuɓe. Baaba maɓɓe nun Isiyaaku, maama meeden. ¹¹ Sukaaɓe ɓen rimaakano taw, ɓe gaday ko woodi, dum bo ko halli. E nun fu, ko Alla resi nun wadata. Cuɓol makko daraaki dow gadu, amma dow no o resiri, kanko cuɓoowo. ¹² Alla

wi'i Rebeka: «Mawniraawo jagganto miiraawo.»

¹³ Hande ko winnaa: «Yaakuubu jidumi, Isuwa banyumi✧.»

¹⁴ Den, ume bi'eten? Ko Alla wadata foortaaki na? Abada! ¹⁵ Nani ko o wi'i Muusa: «Mi endoto mo endotoomi, mi yurmoto mo jurmotoomi.»

¹⁶ Hande non, cuɓol Alla daraaki dow sago neddo, dum bo dow anniya mum, amma diga e Alla endotoodo dum yiwi. ¹⁷ Gam Dewtere batii dow Fiirawna, wi'i: «Mi subii maa e sago am gam mi hollita baawde am dow maa, kade bo gam inne am sankitoo e duuniyaaru fu✧». ¹⁸ Den, Alla endoto mo yidi, yoorinan berne mo yidi.

¹⁹ A yaman am bi'aa: «Ume acci ko Alla e gac-coo himbe? Moy waawata ko salii sago makko?»

²⁰ Amma an, moy laatidaa faa jeddontiraa e Alla? Fayande waawan ko yami mahudo dum: «Gam ume ko mahirdaa am ninni na?» ²¹ Mahoowo payande woodaa hoore mum wada ko yidi e loope goote den na? E loope goote den, o waawan ko mahi payande godde de teddujal, o maha godde bo de walaa teddujal.

²² Alla yidii hollitingo mone mum e baawde mum. Amma o munyanii himbe puy, kambe haanannoobe mone makko, resannoobe gam halkere. ²³ O wadii dum gam hollitingo teddujal makko manjal dow be o endii. O siriyaake dum gam be o yidi teddingo. ²⁴ Himbe ben woni enen be o noddi, hinaa caka Yahuduube tan, amma e caka be laataaki Yahuduube bo. ²⁵ Kanka nun Alla bati e dewtere annabi Hose'a o wi'i: «Lenyol njol laataakino lenyol am,

mi noddan ɲol lenyol am,
lenyol ɲol yidaakano,
mi noddan ɲol lenyol am jidaaɲol.

²⁶ Kade bo, to ɓe bi'etenoo, ɓe laataaki himɓe am,
ton ɓe noddetee ɓiɓɓe Alla mo yonki✧.»

²⁷ Annabi Esaaya bo batii haala Isira'iilaaɓe,
wi'i: «Baa to ɓiɓɓe Isira'iila duudii hande jaaneeri
maayo, woɓɓe maɓɓe tan hisintee. ²⁸ Gam Joomi-
raawo hebbinan law haala ka o bati fu, deydey,
dow leydi do.» ²⁹ Kade bo non Esaaya wi'unoo diga
ɓooyɗum:

«To Joomiraawo hooreejo konunkeeɓe accanayno
en lenyol baa seɗɗa,
en laatotono hande Sodoma,
en nandanno e Gomora.»

Isira'iilaaɓe dowaanaaki Alla

³⁰ Den, ume bi'eten? Himɓe ɓe lenyi janani
dartayno laatoo foonnitiibe yeeso Alla, amma ɓe
keɓii ɗum diga e goondinki. ³¹ Amma Isira'iilaaɓe
dartaɓe foonnitaare diga e tokkugo tawreeta, wa-
away ko heɓi ɗum. ³² Gam ume nun? Gam ɓe
dartiray ɗum e goondinki. E anniya maɓɓe nun
ɓe dartiri ɗum, go ɓe pergi dow hayre doyyoore ɓe.

³³ Dewtere wi'ii:

«Mi yowii dow Siyoona hayre fergeteene,
tepaare doyyoore himɓe.

Amma goondindo ne fu sentintaake abada!»

10

¹ Banniraaɓe, mii yidi e ɓerne am fu, Isira'iilaaɓe
hisa. Kanjum eelanmi Alla. ² Mii seedanoo ɓe
no ɓee goodi tinnaare gam Alla, amma ɓe galaa

✧ 9:26 Esaaya 1.9; Laatanooji 19.24-25

annal. ³ Be annaa laawol ηol Alla laatnirra himbe foonnitiiɓe. Den ɓe dartani ko'e maɓɓe no ɓe laa-tortoo foonnitiiɓe. Be jiday dwtanaago Alla e laawol ηol o laatnirra himbe foonnitiiɓe. ⁴ Almasiihu yottinii tawreeta, gam goondindo mo fu laatinee poonnitiido.

Goondindo Almasiihu fu hisan

⁵ Muusa winnii dow haala foonnitaare yiwune e tawreeta, wi'i: «Neddo fu tokkudo tawreeta, wuuran diga e makka.» ⁶ Amma foonnitaare yiwune e goondinki wi'i: Taa wi'u der ɓerne maa «Moy eencata dow kammu?» Jippingo Almasiihu nun don. ⁷ Taa wi'u der ɓerne maa bo: «Moy mutata der leydi?» Wuringo Almasiihu diga hakkune maayɓe nun don. ⁸ Den, ume haala kan bati? «Haala Alla e ɓadii maa, ka na'on der hunnuko maa, e der ɓerne maa.» Haala kan woni habaru goondinki ki men baajotoo. ⁹ To a batii e hunnuko maa Yeesu nun laatii Joomiraawo, go goondindaa der ɓerne maa Alla fintinii mo diga maayɓe, den a hisan. ¹⁰ Gam goondindo e ɓerne mum fu, Alla laatinan dum poonnitiido. Batudo e hunnuko mum bo, Alla hisinan dum. ¹¹ Dewtere wi'ii: «Goondindo fu sentintaake.» ¹² Walaa ko suttontiri Yahuduujo e mo laataaki Yahuduujo. Be fu Joomiraawo gooto ɓe goodi. Kanko nun hokkata noddanɓe mo fu jawdi makko. ¹³ Gam «noddudo inne Joomiraawo fu, hisan.»

¹⁴ Amma noy ɓe noddirta inne mo ɓe goondinay? Noy ɓe goondinirta mo ɓe nanay habaru muudum? Noy ɓe nanirta habaru makko to baajotoodo walaa? ¹⁵ Noy himbe waajortoo to ɓe lilaaka? Dewtere wi'ii: «Ume woodi hande

koyde fiinoobe habaruuji beldi.» ¹⁶ Amma himbe fu bane dwtanii linjiila kan. Hande no Esaaya wi'i: «Joomiraawo, moy nun goondini waaji amen?»

¹⁷ Hande non, goondinki e yiwa diga e nanugo, ko nanetee bo e yiwa diga e haala Almasiihu.

¹⁸ Amma mii yama kaa do: Isira'iilaabe nanay woni na? E goonja be nanii! Gam dewtere wi'ii: «Daade maabe nanaama der duuniyaaru fu, Haala maabe yottike kaddi leydi.»

¹⁹ Mii yama kade: Isira'iilaabe faamay woni na? Muusa artii wi'i:

«Mi wadan nawniraagu moodon ummoo dow lenyol njol on gattiray,
Mi accan mone moodon ummoo dow lenyol njol walaa annal.»

²⁰ Baawo mum Esaaya hulay wi'ugo:

«Himbe be dartayno am yiitii am,
mi hollitanike himbe be yamanay am.»

²¹ Amma dow Isira'iilaabe, o wi'i: «Nyalaane fu mii weedii juude am gam jabugo himbe nanaruube e yeddoobe.»

11

Alla woppay Isira'iilaabe

¹ Mii wi'a: Alla woppu nun himbe muudum na? O woppay be! Gam min bo mi laati nun Isira'iilaajo, taaniraawo Iburahiima, mi yiwii e lenyol Benyamin. ² Alla woppay himbe muudum be o subii diga fuddoode. Oon anni ko Dewtere bati wakkati annabi Eliya wullani Alla gam Isira'iilaabe, e wi'a: ³ «Joomiraawo, be barii annabiibe maa, be pusii kiisirde maa. Min tan horii, go bee darta min bo be barammi.» ⁴ Ume

Alla toontii mo? O wi'i: «Mii horanii hoore am worbe ujune jeedido be jiccanaaki tooruure wi'eteene Ba'al.» ⁵ Hande non bo dum laatii jooni. E woodi himbe horiibe be Alla subi e moyyere mum. ⁶ To e moyyere nun o subiri be, den fu gam gadu maβbe bane. To hinaa non, moyyere laatataako moyyere*.

⁷ Ume nun kade? Ko Isira'iilaaβe dartannoo, be kebay dum. Be Alla subi caka maβbe hebi dum. Horiibe, berde muudum yoorinaama, ⁸ hande no winnaa:

«Alla maββii hakkilooji maβbe,
Bee goodi gite, amma be ji'ataa, bee goodi noppi
amma be nanataa.
Non dum laatii faa hanne.»

⁹ Dawda bo wi'i:

«Nyaamduuji juulde maβbe laatanoo be pittol e to be pergotoo,

dum laatanoo be doyyere, e riiba golle maβbe.

¹⁰ Gite maβbe wuminee, dulla yi'ugo,
be laatinee jeyaaβe e baadey✧!»

¹¹ Den, mii yama: Yahuduuβe fergi nun gam be jana e baadey na? Aawo! Amma sabbu fergaago maβbe, be lenyi janani heβii kisidam gam nawniraagu Yahuduuβe umminiree. ¹² Fergaago Yahuduuβe laatanike himbe duuniyaaru jawdi, seekaago maβbe bo waddanii be lenyi janani jawdi. Den noy dum laatotono to Yahuduuβe fu tuubiino?

Kisdam lenyi janani

* **11:6** Dewte godde beydii kaa do: To e gadu maβbe nun be cubiraa, den fu moyyere bane, to hinaa nun gadu laataaki gadu. ✧ **11:10** Jabuura 69.23-24

¹³ Jooni, onon 6e lenyi janani nun baddanmi. Mii laatii lilaado caka 6e lenyi janani, mii teddina golle am. ¹⁴ Mii yidi to wadoto, mi umina nawniraagu himbe lenyol am, mi hisina wobbe ma6be. ¹⁵ Takkeego ma6be sera weldini himbe duuniyaaru e Alla. Noy dum laatotono to 6e bittinaama? Dum nandan hande yiwugo diga maayde naata e yonki. ¹⁶ To peen artuna sakkaama Alla, den koriiko fu e laatanii mo. To dadi leggal e laatanii Alla, licce maggal bo e laatanii mo. ¹⁷ Hande non dum laatii e himbe Isira'iila, 6ee laatii hande leggal jaytuhi. Licce jaytuhi wuro godde wudditaama, go an jaytuhi laddehi takkadaa dow jayri jaytuhi wuro, go aa heba nyaamdu maa diga e makki. ¹⁸ Gam majjum, taa yawa licce budditaade. A woodaa laawol mawnitaago. Amma to aa mawnito, annitin no an bane roonii dadi, dadi nun roonii maa.

¹⁹ Wadoto bi'aa: «Licce wuddita nun gam mi takkee to de gonunoo.» ²⁰ Goonja nun! De budditaama gam dullere goondinki majje, go an takkadaa gam goondinki maa. To non non, taa mawnita, amma hulu Alla. ²¹ Gam to Alla accay licce wuro, o accataa maa an bo. ²² En daaree geetaaku Alla e sadella makko. Sadella makko dow yanube, den geetaaku makko bo dow maa, to aa tabitii der geetaaku makko. To hinaa non, an bo a wudditinte. ²³ To Isira'iilaa6e bo tabitaaki der dullere goondinki mum, Alla takkan6e kade. Gam Alla e woodi baawde takkugo 6e kade. ²⁴ An jaytuhi laddehi, a wudditaama takkadaa to jaytuhi ki wuro. Dum don haandanayno maa. To non, edum sadi takkugo licce jaytuhi ki wuro to de gonunoo na?

Alla e woodi yurmeene himbe fu

²⁵ Banniraabe, mii yidi faamingo on asiiri dum do, gam to on daaree ko'e moodon hande woodube hakkillo. Wo66e der Isira'iilaabe, berde mum yoorinaama. Amma dum daroto to limgal 6e lenyi janani hisintee6e hebbii. ²⁶ Hande non, Isira'iilaabe fu hisan. Non Dewtere wi'i: «Kisinoowo waran diga Siyoona, o mooytan dullere kulol Alla caka himbe lenyol Yaakuubu.

²⁷ Kanjum woni alkawal am e ma66e to mi moytii hakkeeki ma66e.»

²⁸ Dow wecco linjiila Yahuduu6e laatake 6e Alla wanyi, gam moodon. Amma dow wecco cubol Alla, 6e laati nun yidaabe gam kaakiraabe ma66e. ²⁹ To Alla hokkii neddo o hokku nun, to o noddi neddo bo o noddu nun. ³⁰ Naane, on dowtanaakino Alla. Amma joonii on kebii endam Alla gam dullere dowtaare Yahuduu6e. ³¹ Non bo jooni, 6e dowtanaaki Alla gam ke6on endam makko. Jooni, kambe bo 6e ke6an endam makko, hande no onon bo kebirdon. ³² Gam Alla ma66ii himbe fu der dullere dowtaare, gam o endoo 6e, 6e fu.

³³ Hey! E goonja Alla e mawni! Hakkillo makko e annal makko e luggi! Walaa baawoowo ko faami no o hiitortoo, laabi makko faamataako! ³⁴ Gam e winnaa:

«Moy anni miilooji Joomiraawo?

Moy woni kokkoowo mo saawari?

³⁵ Moy arti hokki mo, hakko o yo6a dum?»

³⁶ Gam huune fu e makko yiwi, gam makko dum woni, kanko bo woodi dum. Teddujal laatanoo mo faa abada! Aami!

12

No haani goondinbe Yeesu wuurira

¹ Banniraaፎe, mii eela on sabbu endam Alla. Kokkee mo ko'e moodon hande sadaka yonkin-teha, ceniika, pottananka Alla. Kanjum woni sujida goonaha, kaanuka caafiron Alla. ² To on nandee e himፎe duuniyaaru nu. Amma accee Alla waylita on. Hakkillooji moodon laatoo kesi. Den on baawan suttontirgo ko Alla yidi, e ko woodi, e ko weli, e ko hebbi.

³ Alla wadanii am moyyere mum. Gam majjum mii wi'a moy moodon fu to daaru hoore muudum bura ko laati. Amma moy fu daara hoore mum jaka no foti, e jaka goondinki ki Alla hokki dum. ⁴ Moy meeden fu e woodi jokkule duudde der bannu gootol. Jokkule den fu golle goote bane wadata. ⁵ Hande non, enen bo, no duudirden fu, en laati nun bannu gootol, gam kawtal meeden e Almasiihu. En fu, een jeyontiri. ⁶ Alla hokkii en dokke feere feereeje e moyyere mum. Kokkaado gadol annabaaku, wada dum no fottiri e goondinki. ⁷ To wallugo woፎፎe nun, o wada dum e hakkillo makko fu. Janjinoowo bo, hiinnoo janninol mum. ⁸ Kokkaado dokkal semmidingo himፎe, o semmidina ፎe. Kokkaado dokkal wallugo woፎፎe, walla e berne woore. Ardiido, ardo e tinnaare. Endotoodo himፎe, wada dum e seyo.

⁹ Yidde mon laatoo ne walaa munaafitaare. Banyee ko halli, takkee ko woodi e semme. ¹⁰ Jidontiree e yidde banniraagu. Moy moodon fu teddina banniraawo mum, burina hoore mum. ¹¹ Laatee tinniፎe, to on laatee ciiwankeeፎe. Accee hakkillo mon e fini. Gollanee Joomiraawo e berde

mon fu. ¹² Ceyoree ko koolidon on keban, munyane tooraaji, tinnee e wadugo du'aaaje. ¹³ Ballitee himbe Alla e haajeeji mum, laatee weernoobe ho66e.

¹⁴ Barkidinee tooranbe on, barkidinee, to on jaa'ee. ¹⁵ Ceyodee e seyotoobe, bullidee e wuloo6e. ¹⁶ Goodee miilooji gooti hakkune mon. To on dartee ko mawni, amma nootee bo wadugo ko leesi. To on daaree ko'e moodon hande woodube hakkillo.

¹⁷ To goddo wadani on ko halli, to on battee mo. Dartee wadugo ko woodi yeeso himbe fu. ¹⁸ To wadoto, gadee no baawudon fu, gonidon e himbe fu e jam. ¹⁹ Banniraa6e am yidaa6e, to on battanee ko'e moodon, amma accee mone Alla wada dum. Gam Joomiraawo wi'i der Dewtere: «Min nun wattaago wonani, mi yoban moy fu ko wadi.» ²⁰ E winnaa kade: «To ganyo maa e rafa, hokku mo o nyaama, to emo dondaa, hokku mo o yara. To a wadii dum, yulbe yiite nun jowandaa mo don dow hoore makko.» ²¹ Taa accu hallande jaalee, amma jaalora ne ko woodi.

13

Downtanaago maw6e genni (1 Piyer 2.13-17)

¹ Sey moy fu downtanoo laamiibe. Laamiido walaa to hinaa mo Alla su6i, gam laamiibe fu, Alla nun laaminta dum. ² Gam majjum, caliido ko downtanii laamiido, salike ka Alla bati. Caliido ka Alla bati fu, foodanan hoore mum kiita. ³ Gadoowo ko woodi hulaataa maw6e genni, sey gadoowo ko halli. A yidaa aa huli laamiibe na?

wadu ko woodi, den 6e manete. ⁴ Golle Alla nun laamiibe wadata gam nafuwe maa. Amma to a wadii ko halli, sey kulaa, gam baanji bane acci 6ee bakkii kaafahi. Be laati nun gollantoo6e Alla gam 6e battoo, 6e kollita mone makko dow wadoo6e ko halli. ⁵ To non non, edum haani dowtanodon laamiibe, hinaa gam oon kula hiiteego tan, amma gam miilooji berde moodon cuudiidi e holla on dum.

⁶ Gam majjum acci oon joba ceede faada. Alla 6e gollantoo, der golle den. ⁷ Kokkee moy fu ko haanani dum. Jobee ceede faada to haanu6e jobon de. Jobee ko tannyanadon to haanu6e jobon. Kulee kaanudo huleego. Teddinee kaanudo teddineego.

Yidugo banniraawo

⁸ To on joganee goddo nyamaane, to hinaa nya-maane yidontirgo hakkune mon. Gam jidudo banniraawo mum, hebbinii ko tawreeta yami. ⁹ Gam tawreeta wi'i: «Taa jeenu, taa waru neddo, taa wuju, taa suuna.» Tawreeta ka, e tawreetaaji koriidi fu, hawtii dow haala goota kaa do: «Yidu banniraawo maa hande no jidirdaa hoore maa.» ¹⁰ Yidde wadantaa banniraawo ko halli. To non yidde laati nun hebbingo tawreeta.

Hedaago wittoyki Yeesu

¹¹ Gadee dum, gam oon anni der iri wakkati kiye nun gonuden. Wakkati kaanuki pinen diga e doynol nun. Gam jooni kisidam men e badii 6uri de goondinnoden. ¹² Jemma jennii, nokku-uje faanake weetugo. Gam majjum, en accee wadugo golle niwre, en 6ornee kabirdum dum jaynol. ¹³ En gonee hande no haani wonu6e der

nyalooma wonira. En accee deereraaku e jarde, accen bo jeenu e suunooji baanji baanji, accen kaɓe e nawniraagu. ¹⁴ Bornee jikku Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu hande no ɓornortodon kolte. To on kiinnitaneɓe ɓannu gam deyyitingo suunooji maggol.

14

Gondal semmidinbe e be goondinki mum semmidaa

¹ Jaɓee mo goondinki mum semmidaa, to on jed-dontiree dow miilooji makko. ² Hande jon, godɗo, goondinki mum hokkan dum semme nyaamugo huune fu. Mo goondinki tampuki bo nyaamataa godɗum, sey baafe tan. ³ Nyaamoowo huune fu, to yawoo mo nyaamataa. Mo nyaamataa huune fu bo, to hiitoo nyaamoowo ko yidi fu, gam Alla jabii mo. ⁴ An, moy laatidaa faa kiitodaɗa gollantoodo godɗo? To oo darii, dum bo to o yanii, ka joomiraawo makko nun. O daroto bo, gam Joomiraawo e woodi baawde darnugo mo.

⁵ Godɗo e daari hande nyalaane nee do e ɓuri nee to teddugo, oo to bo e daari no nyalaade fu fotan nun. Sey moy fu anna to darii der hakkillo mum.

⁶ Burontiroowo nyalaade e wada dum gam Joomiraawo. Nyaamoowo ko yidi fu, e wada dum gam Joomiraawo, oo yetta Alla. Mo nyaamataa huune fu bo e wada dum gam Joomiraawo, oo yetta Alla kanko bo. ⁷ Gam walaa e meeden buurudo gam hoore mum, nun nun bo walaa maayoowo gam hoore mum. ⁸ To een buuri, Joomiraawo nun buuranden, to en maayii bo, Joomiraawo on nun maayanden. To een buuri dum bo to en maayii,

Joomiraawo laataniden. ⁹ Gam Almasiihu maayii, o fintii bo gam o laattoo Joomiraawo wuuruፎ e maayuፎ fu.

¹⁰ Amma an, gam ume kiitotodaa banniraawo maa goondindo? An bo, ume jawantodaa banniraawo maa goondindo? En fu, en daroyto yeeso hiitorde Alla, ¹¹ gam e winnii:

Joomiraawo wi'i:

«Min, mii wuuri
moy fu jiccoto yeeso am,
ፎelle fu teddinan am.»

¹² Den moy meeden fu toontanto hoore mum yeeso Alla.

Taa fergin banniraawo maa

¹³ Gam majjum, en accee gaccontirgo. Ko haani gaden woni accen resango banniraawo ko ferginta ፎe, ፎe jana. ¹⁴ Mii anni, mii tabbitini bo der kawtal men e Joomiraawo Yeesu, no nyaamdu walaa karmuፎol e hoore mum. Amma to goddo e miili e woodi huune ko harmi, dow makko dum harmi. ¹⁵ To gam sabbu nyaamdu, a accii ፎerne banniraawo maa biisake, a tokkay laawol yidde. Taa accu gam nyaamdu maa, neddo mo Almasiihu maayi gam mum halka. ¹⁶ Gam majjum, to on accee himፎe bata kalluka dow ko laatanii on boodudum. ¹⁷ Gam Laamaare Alla laataaki gam nyaamde e jarde, amma ne laati nun foonni-taare, e jam, e seyo dum Ruuhu Ceniido hokkata. ¹⁸ Golliranoowo Almasiihu hande non, fottanan Alla, himፎe bo yettan mo.

¹⁹ Gam majjum, en dartee ko waddata jam hakkune meeden, e ko mawninta goondinki moy meeden fu. ²⁰ Gam sabbu nyaamdu, taa biisu

golle Alla. E gooŋa, nyaamdu fu e laaŋi. Amma nyaamaa nyaamdu, den d̄um doyya god̄do, d̄um woodaa. ²¹ E d̄um woodi, to ned̄do yakku tew, to o yaru bo innabojam, o acca wad̄ugo huune ko ferginta banniraawo makko. ²² Ko koolidaa dow haala ka fu, joga d̄um gam maa yeeso Alla. Barke laatanto mo gaccataako hoore mum dow ko o suŋi o wada! ²³ Amma gad̄udo seko dow ko nyaamata, hiitaama, gam joomum nyaamiray d̄um e goond̄inki. Nani bo, huune fu ko wadaaka e goond̄inki, laati nun hakke.

15

¹ Enen 6e goond̄inki mum semmid̄i, e haani balliten 6e goond̄inki mum semmid̄aa. Haanay daarten ko fottanta en tan. ² Sey moy meeden fu darta ko fottanta banniraawo mum gam nafuwe makko e gam mawningo goond̄inki makko. ³ Gam Almasiihu dartay ko welata d̄um. Amma hande no winnaa: «Jennooje yennanŋe maa yanii dow am.» ⁴ Ko artaa winnaa e dewte fu, winnaama gam janŋingo en. Kanjum hokkata en munyal, e berde deyyude, een kedorii ko warata. ⁵ Munyal e deyyitinki berne, diga Alla nun yiwata. Alla on hokka on laatodon miilo woto hakkune mon. Dum laatooy deyye no Yeesu Almasiihu ekkitiniri on. ⁶ Den on teddinan Alla, Baaba Yeesu Almasiihu, Joomiraawo meeden e berde goote, e daane woore.

Lenyi janani nanii linjiila

⁷ Jaŋbontiree hakkune mon hande no Almasiihu jaŋborii on, gam tedduŋal Alla. ⁸ Mii bata on no Almasiihu laatike jaggiido caka Yahuduube. O wadii

dum gam o hebbina alkawal ηal Alla wadanno maamiraabe men gam o tabbitina Alla laati nun goonjaajo. ⁹ Den 6e lenyi janani bo teddina Alla gam endam makko, hande no Dewtere wi'i:

«Mi maantete caka 6e lenyi janani, mi yiman, mi teddina inne maa.»

¹⁰ Dewtere wi'i kade:

«Lenyi janani, belbeltee e him6e Joomiraawo.»

¹¹ Kade:

«Onon 6e lenyi janani fu, Jettee Joomiraawo, Him6e fu yetta mo.»

¹² Annabi Esaaya bo wi'i:

«Yiwudo e lenyol Yesa waraan, O ummoto gam o laamanoo him6e lenyi janani, Be jowan hoolaare ma66e dow makko.»

¹³ Alla mo tammuwe hebbina berde moodon seyo e jam gam goondinki mon. Tammuwe moodon beydoo der berde moodon diga e baawde Ruuhu Ceniido!

Pol e batana golle mum

¹⁴ Banniraabe am, min e hoore am, mii hoolii, oon goodi ko woodi, oon keewi annal, on baawan ko hokkontiri saawari hakkune moodon. ¹⁵ Amma der nokkuuje godde der derewol am ηol, mi winnani on e cuusal gam siwtorgo on ko annudon. Mi wadii dum sabbu moyyere ne Alla wadanimmi.

¹⁶ O wadii am gollantodo Yeesu Almasiihu caka 6e lenyi janani. Mii golloo hande Limaamiijo. Mii waajoo 6e lenyi janani linjiila gam 6e laatoo sadaka belanka Alla, ka Ruuhu Ceniido laabini.

¹⁷ Gam majjum, sabbu kawtal am e Yeesu Almasiihu, mi waawan ko jurorii golle am yeeso Alla.

¹⁸ Gam mi suusataa batango goddum, to hinaa ko Almasiihu wadi diga e am, gam waddugo 6e lenyi janani downtanoo Alla. O wadii dum diga haala am, e gadu am, ¹⁹ non bo diga e baawde kaayeeffiji e haaynaareeji, e baawde Ruuhu Alla. Hande non baajoriimi linjiila Almasiihu diga Urusaliima e nokkuuje piiltiide dum, faa yottii leydi Illiriya. ²⁰ Mi tinnake gam to mi waajoo linjiila to inne Almasiihu meedi noddeego. Mi wadii dum, gam mi yidaa mahugo dow dadfa godfo. ²¹ Hande no Dewtere wi'i:

«Be bataakano haala makko, yi'aan,
6e nanayno oo batanee, faamaan.»

Miilooji Pol

²² Golle am den nun hadimmi de duuddum warugo to moodon. ²³ Amma jooni mi woodaa to gollotoomi, golle am heennyii der leyde dee, kade bo diga duubi duuddi nun jidumi warugo to moodon. ²⁴ Mii yidi yaalugo on to mii yaha Espaniya. Mi joododoto e moodon sedda, ballon am der jahaanjal am 6aawo de ji'umi on go hakkillo am fukkii. ²⁵ Amma jooni mi yahan Urusaliima walloygo him6e Alla won6e ton. ²⁶ Goondin6e Maseduwaan e 6e Akaya hawritii ceede, gam 6e balla goondin6e talakaa6e won6e Urusaliima. ²⁷ Be gadii dum e sago ma66e, e haani bo 6e gadana 6e dum. Gam to 6e lenyi janani hebii kujje ruuhunkeeje diga e Yahuduu6e, den e haani bo 6e balla 6e e jawdi ma66e. ²⁸ To mi yottinii golle den, kokkumi ko hawritaa to haanu6e dum yottoo, den mi yahan Espaniya, mi yaalan bo to moodon.

²⁹ Mii anni to mii wara to moodon, mi waridan e barke Almasiihu fu.

³⁰ Banniraaɓe, mii eela on gam sabbu Joomiraawo meeden Yeesu Almasiihu, e gam yidde ne Ruuhu hokkata: Ballee am hawre, oon eelanammi Alla. ³¹ Du'ee gam mi dada e juude himɓe Yahudiya ɓe goondinay. Du'ee bo gam himɓe Alla wonɓe Urusaliima jaɓa ballal ŋal jaaranmi.

³² Hande non, to Alla e yidi, mi yottoto to moodon e welwelo, den mi siwtoo sedɗa hakkune moodon.

³³ Alla kokkoowo jam wonda e moodon, on fu. Aami!

16

Cannooje

¹ Mii yowana on sakiike meeden Fiibi junɗo, o laati nun gollotooɗo der Eklesiya Kenkereya.

² Jaɓee mo e inne Joomiraawo hande no haani himɓe Alla waɗa. Ballee mo dow huune ko o haajaa e mon fu, gam kanko bo, o wallii duuɓɓe, min e hoore am bo o wallii am.

³ Mi sannii Pirisilla e Akilas, gollidooɓe e am golle Yeesu Almasiihu. ⁴ Be kokkii ko'e maɓɓe gam ɓe kisina yonki am. Min tan bane seedantooɓe ɗum, eklesiyaaji ɓe lenyi janani fu e seedanoo ɓe ɗum. ⁵ Cannanee am goondinɓe hawritintooɓe wuro maɓɓe. Mii sanna Epaynetus, gido am. Kanko arti goondini Almasiihu der leydi Asiya.

⁶ Mii sanna Mariyama, kokkuɗo hoore muuɗum sanne gam moodon. ⁷ Mii sanna Andoronikus e Yuniyas, himɓe lenyol am. Min e maɓɓe nun maɓɓidanoo der kasu. Bee laatii lilaabe teddi-naaɓe, ɓe arti am bo goondingo Almasiihu.

⁸ Mii sanna bo Ampiliyatus jidaado am sabbu kawtal amen e Joomiraawo. ⁹ Mi sannii Urbanus, gollidoowo e meeden der golle Almasiihu, kanko e Estakis, gido am. ¹⁰ Mii sanna Apelles goondindo Almasiihu e goonjaaku. Mi sannii bo himbe wuro Aristobil. ¹¹ Mii sanna Herodiyon, mo lenyol am. Mii sanna bo himbe wuro Narsisi hawtuɓe e Joomiraawo. ¹² Mii sanna Tirifen e Tirifos, rewbe gollantooɓe Joomiraawo puy. Mii sanna bo Persis, debbo jidaado, kokkudo hoore mum sanne gam golle Joomiraawo. ¹³ Mi sannii Rufus mo Joomiraawo suɓi, e inna mum, laatiido inna am min bo. ¹⁴ Mii sanna Asinkiriti e Felegon e Hermes e Patorobas e Hermas e goondinbe Yeesu wondube e maɓɓe fu. ¹⁵ Mii sanna Filologus e Yuliya. Mii sanna bo Nere e sakiike mum, mii sanna Olimpasi e himbe Alla wondube e maɓɓe fu.

¹⁶ Moy moodon fu sanna banniraawo mum e mammilontirgo, e yidde. Kawtal Eklesiyaaaji Almasiihu fu e sanna on.

Haalaaji keennyitirdi

¹⁷ Banniraabe, nani do ko eelanmi on: kakkilanee waddooɓe ceennirgu caka mon. Kambe ɓee darta selingo on diga ekkitinol nol keɓuɗon. Boddodee ɓe! ¹⁸ Gam himbe ɓen, Almasiihu Joomiraawo meeden bane ɓe gollantoo, amma deedi maɓɓe. E haalaaji beldi, eytooji ɓe jarbortoo himbe ɓe walaa hakkillo. ¹⁹ Amma onon, himbe fu e anni habaru dowtaare moodon. Gam majjum mii seyori on. Amma mii yidi laatodon hakkilɓe dow wafugo ko woodi, laatodon bo laabuɓe dow wafugo ko halli. ²⁰ Alla kokkoowo jam muunyitan

Seydan yeeso sedda ley koyde moodon. Moyyere Joomiraawo meeden Yeesu wonda e moodon!

²¹ Timote gollidoowo am sannii on. Lusiyus e Yason e Sosipater himbe lenyol am bo e sanna on.

²² Min Tertiyus binnudo derewol ηol mi sannii on der kawtal meeden e Joomiraawo.

²³ Gayus, beero am, e beero goondinbe sannii on. Erastus cuudoowo ceede siire sannii on, e Kartus banniraawo meeden.

[²⁴ Moyyere Joomiraawo men Yeesu Almasiihu wonoo e mon on fu. Aami!]

Yettoore

²⁵ Yettoore laatanoo Alla! Oo woodi baawde semmidingo on der goondinki, hande no linjiila ka baajotoomi batiri. Linjiila kan laati nun habaru Yeesu Almasiihu, eka hollita laabi Alla cuudiidi diga dum booyi. ²⁶ Amma jooni dum hollitake. Dewte annabiibe e seedoo ka. Alla tabitiido batii ka anninee himbe lenyi janani fu, gam be goondina, be dowtoo.

²⁷ Alla tan woodi faamu. Tedduḡal laatanoo mo diga e Yeesu Almasiihu, faa abada. Aami!

Alkawal Kesal
Portions of the New Testament in the Fulfulde Borgu
language of Benin

copyright © 2011 SIM International

Language: Fulfulde Borgu (Fulfulde, Borgu)

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

7104dd08-43ed-5b6c-bcfb-9f0e6052d5f3